

Mokymas taisyklingai tarti garsus pradedamas nuo taisyklingų artikuliacijos įgūdžių formavimo, nes dažnai pasitaiko, kad taisyklingai ištarti garsą vaikas negali dėl kalbos padargų (žandikaulio, lūpų, liežuvio) defektų bei jų nepakankamo judrumo. Kalbos padargų judrumą bei lankstumą galima padidinti specialiais pratimais. Parenkami keli judesiai, kurie paruošia artikuliacinį aparatą atitinkamo garso tarimui. Iš pradžių pratimai atliekami lėtai, tas pats pratimas kartojamas 3-5 kartus. Vėliau tempas didinamas, pratimą galima kartoti 10-20 kartų, nes kalbant liežuvis ir kiti kalbos padargai juda greitai.

PARENGIAMIEJI PRATIMAI MOKANT TEISINGAI TARTI GARSUS

Garsai **S, Z**:

1. Pučiama vata, malūnėliai, dūdelės, balionai smarkiai atkišus lūpas į priekį;
2. Ilgai tariami garsai o, ū... ;
3. Liežuvis „dūdele“. Oras pučiamas į liežuvio vidurį, padarius „dūdele“;
4. Liežuvis „loveliu“. Lūpos įtemptos plačiai į šalis ir matosi abi dantų eilės. Pučiama į liežuvio vidurį, liežuvį laikant tarp dantų „loveliu“;
5. Lūpos įtemptos į šypseną. Ilgai tariami garsai y, e...;
6. Pakaitomis tariant garsus u, y lūpos tai atkišamos į priekį, tai įtempiamos į šypseną;
7. Liežuvis platus laisvai guli burnoje. Burna pravira;
8. Liežuvio galiukas remiasi į apatinius dantis, o nugarėlė išlenkiama „kalneliu“ (kačiukas išriečia nugarę);
9. Liežuvis pakaitomis padaromas tai platus, tai kalneliu.

Garsai **Š, Ž**:

1. Lūpos įtempiamos šypsenai, po to atkišamos plačiai į priekį.
2. Iškišamas platus liežuvis, jis keliamas į viršų ir juo uždengiama viršutinė lūpa;
3. Aplaižoma viršutinė lūpa, pabandome pasiekti nosį, liežuvium „suskaičiuojami“ viršutiniai dantys;

4. Liežuvio galiuku pirmyn-atgal braukomas kietasis ir minkštasis gomurys (liežuvio namelio „dažymas“);
5. Iškišamas liežuvis ir padaromas „santelis“;
6. „Pienelio lakimas“, kaip katytė laka.

Garsas **C**:

1. Pliaukšima liežuvium, spyruokliuojant jis spaudžiamas prie viršutinių dantų;
2. Tariamas garsas t, priekinę liežuvio dalį tvirtai prispaudžiant prie viršutinių dantų ir staigiai pučiama stipri, siaura oro srovė;
3. Tariamas priebalsių junginys pt...pt..., staigiai papučiant orą.

Garsas **Č**:

1. Pliaukšima liežuvium, pričiulpiant jį prie kietojo gomurio ir staigiai atleidžiant;
2. Spyruokliuojant spaudžiamas liežuvis prie viršutinių dantų bei jų alveolių;
3. Tariamas garsas t, liežuvį stipriai spaudžiant prie viršutinių dantų alveolių ir staigiai pučiant stiprią oro srovę į liežuvio galiuką.

Garsas **R**:

1. Lavinti apatinį žandikaulį jį pakeliant, nuleidžiant, judinant į šalis pirmyn, atgal;
2. Tyliai, garsiai virpinti lūpas („arkliuko prunkštimas“);
3. Virpinti lūpas iškišus tarp jų platų liežuvį;
4. Aplaižyti liežuvium viršutinius ir apatinius dantis (skaičiuojami dantukai);
5. Pakaitomis padaryti tai siaurą, tai platų liežuvį;
6. Liežuvį pakaitomis atremti tai į viršutinius tai į apatinius dantis;
7. Mėgdžioti kalakutus bl, bl, bl...;
8. Pliaukšėti liežuvium, stengiantis jį kiek galima aukščiau pakelti ir kuo stipriau prispausti prie kietojo gomurio;
9. Iškišti platų liežuvį ir tvirtai prispausti prie viršutinės lūpos ją uždengiant. Stipriai pūsti orą. Virpėdama lūpa suvirpina ir liežuvį.